

Açık Alan Rekreasyonu ile İlgilenen Bireylerde Pro-Çevresel Davranış ve Yaşam Tatmini Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Kadir ÇALIŞKAN¹

¹Bitlis Eren Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, <https://orcid.org/0000-0001-7794-5991>

To cite this article/ Atıf için:

Çalışkan, K. (2025). Açık alan rekreasyonu ile ilgilenen bireylerde pro-çevresel davranış ve yaşam tatmini arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 6(2), 151-163.

Özet

Bu araştırma, açık alan rekreasyonuna katılan üniversite mezunu erkek bireylerin pro-çevresel davranış düzeyleri ile yaşam tatminleri arasındaki ilişkiyi incelemektedir. İlişkisel tarama modeliyle yürütülen çalışmada, Türkiye'nin farklı coğrafi bölgelerinden 252 katılımcıya Çevre Davranışı ve Yaşam Tatmini Ölçekleri uygulanmıştır. Veriler, tanımlayıcı istatistikler, korelasyon analizi ve çoklu doğrusal regresyon modeliyle analiz edilmiştir. Bulgular, pro-çevresel davranış ile yaşam tatmini arasında zayıf fakat anlamlı düzeyde pozitif bir ilişki olduğunu göstermiştir. Regresyon analizine göre yalnızca "Çevreye Duyarlı Tüketici" boyutu yaşam tatmini üzerinde anlamlı bir yordayıcıdır; modelin genel açıklayıcılığı ise düşüktür. Sonuçlar, çevreci tüketim davranışlarının yaşam tatminiyle diğer pro-çevresel boyutlara kıyasla daha güçlü ilişkili olabileceğini göstermektedir. Bu doğrultuda, yaşam tatminini artırmaya yönelik çevre dostu tüketim alışkanlıklarını geliştiren yaklaşımlara öncelik verilmeli; çevre bilincini destekleyen eko-rekreasyon atölyeleri, doğa temelli eğitimler ve çevre liderliği programları gibi sürdürülebilirlik odaklı sosyal ve eğitsel etkinlikler teşvik edilmelidir. Çalışma, çevre psikolojisi ile spor temelli rekreasyon alanı arasındaki kesişim noktasında disiplinler arası bir katkı sunmakta ve sürdürülebilir yaşam davranışlarının psikolojik yansımalarına dair önemli açılımlar sağlamaktadır.

Anahtar kelimeler: Çevre psikolojisi, Çevreci davranış, Ekolojik bilinç, Eko-rekreasyon, Öznel iyi oluş

Relationship Between Pro-Environmental Behaviours and Life Satisfaction in Individuals Participating in Outdoor Recreation Activities

Abstract

This study investigates the relationship between pro-environmental behaviours and life satisfaction among university-educated men who participate in outdoor recreation activities. Utilizing a correlational survey design, data were collected from 252 participants residing in various regions of Turkey through the Environmental Behavior Scale and the Satisfaction with Life Scale. The data were analysed using descriptive statistics, correlation analysis, and multiple linear regression. Findings revealed a weak but statistically significant positive relationship between pro-environmental behaviours and life satisfaction. Among the sub-dimensions, only the "Environmentally Conscious Consumer" factor significantly predicted life satisfaction, although the overall explanatory power of the model was low. These results suggest that environmentally friendly consumption habits may be more closely associated with subjective well-being compared to other forms of pro-environmental behaviours. Accordingly, interventions aiming to enhance life satisfaction should prioritize the development of sustainable consumption practices. Moreover, eco-recreation workshops, nature-based education programs, and environmental leadership camps can be effective in fostering environmental awareness and sustainable behaviours. Positioned at the crossover of environmental psychology and sport-based recreation, this study offers an interdisciplinary contribution and highlights the psychological implications of eco-friendly living practices.

Keywords: Environmental Psychology, Environmental Behaviour, Ecological Awareness, Eco-recreation, Subjective Well Being, Outdoor Sports

GİRİŞ

Son yıllarda giderek artan küresel çevresel krizler ve sürdürülebilirlik tartışmaları, yalnızca ekosistemlerin değil, bireylerin yaşam kalitesinin de temel belirleyicilerinden biri haline gelmiştir (Prinzing & Laffan, 2024; Schmitt vd., 2018). Bu doğrultuda, çevreyi koruma ve doğal kaynakları sürdürülebilir biçimde kullanmaya yönelik gönüllü eylemler hem toplumsal refahın artırılması hem de çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması açısından kritik bir rol oynamaktadır (Piao & Managi, 2024). Bireylerin çevreye duyarlı şekilde hareket etmesi; enerji tasarrufu, geri dönüşüm, kaynakları verimli kullanma ve çevre dostu tüketim tercihleri gibi davranışlarla kendini göstermektedir (Piao & Managi, 2024). Literatürde bu gönüllü tutumlar, genel olarak "çevreci davranış" ya da son dönemde "pro-çevresel davranış" (*pro-environmental behaviour*) kavramı altında ele alınmakta ve bireyin çevresel sorumluluğunu ifade eden bir sosyal bilinç türü olarak değerlendirilmektedir (Lange vd., 2019; Kollmuss & Agyeman, 2002; Stern, 2000).

Pro-çevresel davranışların öznel yaşam tatmini ile olan ilişkisi, bireyin doğaya karşı sorumluluk hissi ve sosyal fayda üretmenin verdiği anlamla açıklanabilmektedir (Stern vd., 1999). Yaşam tatmini, bireyin hayatından duyduğu genel memnuniyetin kognitif değerlendirmesini ifade ederken (OECD, 2024; Diener, 1984); mutluluk (Lepp, 2018), sağlık (Diener & Chan, 2011; Chida & Steptoe, 2008), ekonomik refah (Akkiraju & Rao, 2025; Graafland, 2023), sosyal etkileşim (Chia vd., 2024; Park & Kang, 2023; Siedlecki vd., 2014), kendini gerçekleştirme (Mendez & Rojas, 2024; Kaufman, 2023) ve anlam arayışı (Sameer vd., 2023; Wang vd., 2021) gibi çok boyutlu yapılarla ilişkilidir. Bu nedenle hem bireysel iyi oluşun bir göstergesi hem de sürdürülebilir yaşam pratiklerinin psikolojik yansıması olarak kabul görmektedir (Swami vd., 2025; Dominguez-Vergara vd., 2024; Piao & Managi, 2024; Prinzing, 2024).

Spor ve fiziksel aktivite, bireyin yaşam tatminiyle doğrudan bağlantılı faktörler arasında yer almaktadır. Özellikle açık alanda yapılan rekreasyonel aktivitelerin bireylerin doğayla doğrudan kurdukları bağı güçlendirdiği, çevresel farkındalık ve çevreci davranışlarını olumlu yönde etkileyebileceğine ilişkin normatif anlayış pek çok ampirik çalışmayla desteklenmektedir (Ekinci, 2024; Han, 2023; Bayrak & Demirel, 2021; Ardahan ve Yerlisu Lapa, 2011; Gökdayı & Demirel, 2011; Koçak & Balcı, 2010; Demirel, Gürbüz & Karaküçük, 2009). Yine doğa sporları yapanların yaşam tatmin düzeyleri de doğru orantılı olarak yükseldiği ifade edilmektedir (de Bernardi, Linde & Ioannides, 2023).

Bu bağlamda çalışma, açık alan rekreasyonu ile ilgilenen bireylerin pro-çevresel davranış düzeyleri ile yaşam tatminleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını araştırmaktadır. Bu yolla çevre psikolojisi ve spor bilimleri arasındaki kesişim noktasında bir katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Pro-Çevresel Davranış ve Yaşam Tatmini İlişkisi

Pro-çevresel davranışların açıklanmasında geçmişte sıklıkla Ajzen'in (1991) "*Planlı Davranış Teorisi*" ile Stern ve arkadaşlarının (1999) geliştirdiği "*Değer-İnanç-Norm Modeli*" gibi klasik kuramsal yaklaşımlar temel alınmıştır (Tuygun Toklu, 2019; Oreg & Katz-Gerro, 2006). Ancak son yıllarda gerçekleştirilen kültürlerarası karşılaştırmalı çalışmalar ve çok

boyutlu psikososyal modeller, pro-çevresel davranışların daha karmaşık yapıda olduğunu ortaya koymaktadır (Tam, 2025; Bostan vd., 2024; Chwialkowska vd., 2020).

Bu davranış biçimlerinin ortaya çıkmasında çeşitli faktörlerin etkili olduğu görülmektedir. Örneğin yaş, cinsiyet, eğitim düzeyi gibi demografik özellikler (Nagy, 2025; Ayalon, 2024), bireyin doğaya duyduğu duygusal bağ ya da çevresel farkındalığı gibi psikolojik değişkenler (Hristova vd., 2025; Clayton & Karazsia, 2020; Diaz vd., 2020; Corral Verdugo, 2012), sosyal değerler, kültürel normlar ve aile gibi sosyolojik dinamikler (Suminar vd., 2024; Liang vd., 2022; Saracevic & Schlegelmilch, 2021; Chan, 2020; Chwialkowska vd., 2020; Pongiglione, 2014) pro-çevresel davranışı anlamada önemli rol oynamaktadır. Ayrıca çevre eğitimi (Malwa, 2024; Zhao vd., 2024; Ardoin vd., 2022), ekonomik refah (Aral & López-Sintas, 2022), nöropsikolojik eğilimler (Baumgartner vd., 2019) ve ekolojik kaygı gibi duygular (Schilder Manning, 2025; Brosch, 2021) bireyin çevreye karşı tutumunu etkileyebilmektedir.

Tüm bu etmenlerin bir araya gelişi, pro-çevresel davranışın disiplinler arası bir yaklaşımla ele alınmasını gerekli kılmaktadır. Ancak bu davranışların ortaya çıkışında etkili olan nedensel mekanizmaların hâlâ tartışmalı olduğu vurgulanmaktadır (Binder vd., 2025). Özellikle cinsiyet temelli farklılıklar dikkat çekicidir. Birçok araştırmada kadın bireylerin çevresel konularda daha duyarlı ve eyleme dönük bir tutum sergiledikleri tespit edilmiştir (Ayalon, 2024; Konstantopoulos vd., 2024; Schulz vd., 2024; Vistharakula & Kaushik, 2021; Brochado vd., 2017; Xiao & McCright, 2015). Bu tutumlar, doğa ile kurulan ilişkinin tarihsel olarak ataerkil tahakküm ve toplumsal cinsiyet rolleri üzerinden şekillendiğini ileri süren “*Ekofeminist Teori*” (Shiva & Mies, 2018) çerçevesinde de değerlendirilebilmektedir.

Pro-çevresel davranış ile yaşam tatmini arasındaki ilişki pozitif yönde seyretmektedir (Haverkamp vd., 2022; Salazar, 2021; Binder & Blankenberg, 2017). Söz konusu ilişki; sosyo-ekonomik düzey, nöropsikolojik eğilim, kültürel arka plan gibi değişkenlerden etkilenen dinamik bir yapıdadır (Piao & Managi, 2024; Prinzing, 2024; Prinzing vd., 2024; Purnama vd., 2024; Şandor, 2024; Salonen, 2023; Welsch & Kühling, 2018; Kasser, 2017). Bu sebeple pro-çevresel davranış ile yaşam tatmini arasındaki ilişki, son yıllarda ampirik çalışma ve meta-analizlerin dikkatini çekmektedir (Binder vd., 2025; Capstick vd., 2022; Johnson-Zawadzki vd., 2020).

Bu çalışmada, açık alan rekreasyonuna düzenli olarak katılan bireylerin pro-çevresel davranış düzeyleri ile yaşam tatminleri arasındaki ilişki incelenmektedir. Çalışma, yalnızca erkek ve üniversite eğitimi almış bireyler özelinde yürütülerek cinsiyet ve eğitim düzeyine bağlı değişkenliği kontrol altına almayı hedeflemektedir. Test edilen temel hipotez şu şekildedir:

H1: Açık alan rekreasyonu ile ilgilenen erkek bireylerin pro-çevresel davranış ve yaşam tatmin düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunmaktadır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu araştırma, ilişkiisel tarama modeli kapsamında yürütülmüş nicel bir çalışmadır (Cohen vd., 2018). Modelin seçilme nedeni, pro-çevresel davranış ve yaşam tatmini arasındaki ilişkinin düzeyini ve yönünü ortaya koyabilmektir.

Çalışma Grubu

Çalışmanın evrenini, Türkiye’de rekreasyonel amaçlı açık alan sporlarıyla ilgilenen bireyler oluşturmaktadır. Çalışma grubunda maksimum çeşitliliğin sağlanabilmesi amacıyla, kolayda örneklem yöntemiyle farklı coğrafi bölgelerde (Bitlis, Eskişehir, İzmir, Muğla, Yozgat) ikamet eden, 18 yaşın üzerinde, en az üniversite eğitimi almış, rekreasyonel amaçlı açık alan sporlarıyla ilgilenen 292 erkek bireye ulaşılmıştır. Eksik ve hatalı veriler temizlendikten sonra 252 katılımcı üzerinden analizler gerçekleştirilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplama amacıyla araştırmacı tarafından oluşturulmuş demografik bilgi formunun yanı sıra iki farklı ölçekten yararlanılmıştır.

Goldman, Yavetz ve Pe’er (2006) tarafından geliştirilen, Timur ve Yılmaz (2013) tarafından Türkçe’ye uyarlanan Çevre Davranış Ölçeği (ÇDÖ); 1= Hiçbir zaman, 5= Her zaman olmak üzere beşli Likert tipinde yapılandırılmıştır. Ölçek yirmi (20) maddeden oluşmakta ve “*Kişinin Ekonomik Yararına Olan Kaynak Koruma Aktiviteleri*”, “*Çevreye Duyarlı Tüketici*”, “*Doğa ile İlgili Boş Zaman Aktiviteleri*”, “*Geri Dönüşüm Çabaları*”, “*Sorumlu Vatandaşlık*”, “*Çevre Eylemciliği*” olmak üzere altı boyuta sahiptir. Ölçekten alınabilecek puanlar en yüksek 100 ve en düşük 20 olarak sınırlandırılmıştır. Toplam puanın artışı, ilgili özelliğin yüksekliğini ifade etmektedir. Türkçe uyarlama çalışmasında ölçeğin iç tutarlılık katsayısının $\alpha = 0.85$ olduğu tespit edilmiştir.

Diener, Emmons, Larsen ve Griffin (1985) tarafından geliştirilen, Bekmezci ve Mert (2018) tarafından Türkçe’ye uyarlaması yapılan Yaşam Tatmini Ölçeği (YTÖ); 1= Hiç katılmıyorum, 7= Tamamen katılıyorum olmak üzere yedili Likert tipinde yapılandırılmış, beş (5) maddeden oluşan tek boyutlu yapıdadır. Türkçe uyarlama çalışmasında ölçeğin iç tutarlılık katsayısının $\alpha = 0.87$ olduğu tespit edilmiştir.

Bu çalışma için Cronbach Alfa katsayısı; Çevre Davranış Ölçeğinde $\alpha = 0.84$; Yaşam Tatmini Ölçeğinde $\alpha = 0.85$ olarak tespit edilmiş; değerler ölçeklerin güvenilirliğinin yüksek düzeyde (Hair vd., 2019) olduğunu göstermektedir.

Veri Toplama Süreci ve Analizi

Çalışmada kullanılan ölçekler “*Google Formlar*” sistemi aracılığıyla çevrim içi ortama entegre edilerek uygulanmıştır. Katılımcılar, anketin başında bilgilendirilmiş onam formunu okuyup onayladıktan sonra soruları yanıtlamışlardır. Ortalama yanıt süresi 5 ila 8 dakika arasında değişmiştir. Katılımcıların yanıtları yalnızca araştırmacının şifreyle erişim sağlayabildiği dijital ortamda saklanmıştır.

Veriler SPSS (versiyon 25.0) yazılımı ile analiz edilmiş; tanımlayıcı istatistik, normallik testi, korelasyon testi ve çoklu doğrusal regresyon modeli kullanılmıştır.

Etik Beyan

Araştırma, Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırmaları Etik Kurulunun 2025/06-06 ve E.7475 sayılı etik kurul izni kapsamında gerçekleştirilmiş, elde edilen veriler yalnızca bu araştırma kapsamında kullanılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde istatistiksel analizler yoluyla elde edilen sonuçlara ilişkin bulgular yer almaktadır.

Tablo 1. Katılımcıların sosyo-demografik değişkenlerine ilişkin bilgiler

Değişkenler	n=252	%100
Yaş		
18-23 yaş	97	38.5
24-29 yaş	89	35.3
30 yaş ve üstü	66	26.2
Eğitim Durumu		
Lisans	156	61.9
Lisansüstü	96	38.1
Çalışma Durumu		
Çalışmıyorum	148	58.7
Çalışıyorum	104	41.3
Gelir Grubu		
Asgari ücret ve yakın	152	60.3
Orta ve üst	100	39.7

Örneklem grubunda çoğunluğu; lisans eğitimi almış, mevcut zaman itibariyle çalışmayan ve geliri asgari ücret ve yakın düzeyde olan bireylerin oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 2. Normallik testlerine ilişkin değerler

Ölçek	n	$\bar{X}$	SD	Çarpıklık	Basıklık
Pro-Çevresel Davranış	252	3.32	0.56	- 0.281	- 0.367
Yaşam Tatmini	252	2.95	0.88	- 0.267	- 0.436

Tablo 2’de sunulan, verilerin homojenliğinin kontrolü kapsamında çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 1 aralığında olduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda verilerin normal dağılım gösterdiği (Hair vd., 2019) kabul edilerek analizlerde parametrik testler kullanılmıştır.

Tablo 3. Pro-çevresel davranış ile yaşam tatmini arasındaki Pearson korelasyon testi sonuçları

		Pro-Çevresel Davranış	KEYOKKA	ÇDT	DİBZA	GDÇ	SV	ÇE
Yaşam Tatmini	r	0.184**	0.12	0.184**	0.073	0.114	0.177**	0.157*
	Sig. (2-tailed)	0.003	0.844	0.003	0.246	0.070	0.005	0.013

** : İlişki 0.01 düzeyinde anlamlıdır.

* : İlişki 0.05 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 3’te yer aldığı üzere, pro-çevresel davranış ve yaşam tatmini düzeyleri arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = 0.184$, $p < 0.01$). Korelasyon katsayısının değeri, bu iki değişken arasında zayıf düzeyde doğrusal bir ilişki olduğunu ifade etmektedir. Bunun dışında yaşam tatmini ile ÇDT (Çevreye Duyarlı Tüketici) ($r = 0.184$, $p < 0.01$), SV (Sorumlu Vatandaşlık) ($r = 0.177$, $p < 0.01$) ve ÇE (Çevre Eylemciliği) ($r = 0.157$, $p < 0.05$) boyutları arasında da istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir.

Tablo 4. Pro-çevresel davranışın yaşam tatminine etkisi – Çoklu Regresyon Modeli Özeti

Model	R	R ²	Düzeltilmiş R ²	Standart Hata	Durbin-Watson
1	0.221 ^a	0.049	0.037	0.86574	1.783

Tablo 4’te, korelasyon testi sonuçlarına göre anlamlı ilişkiler tespit edilen boyutlar dikkate alınarak kurulan çoklu doğrusal regresyon modelinin özeti yer almaktadır. Bağımlı değişkenin

doğrusallığı saçılım grafiğiyle doğrulanmış; otokorelasyon (Durbin-Watson) ya da varyans enflasyon faktörü (VIF) değerlerinin referans aralığında olduğu bulgulanmıştır (Dormann vd., 2013; Field, 2024).

Tablo 5. Pro-çevresel davranışın yaşam tatminine etkisi – Çoklu Doğrusal Regresyon Model Özeti

Değişken	B	Std. Hata	β	t	p (Sig.)	VIF
Sabit (Constant)	1,985	0,294	-	6,741	.000	-
ÇDT (<i>Çevreye Duyarlı Tüketici</i>)	0,155	0,134	0,078	1,980	.049	1,203
SV (<i>Sorumlu Vatandaşlık</i>)	0,090	0,106	0,075	0,843	.400	2,064
ÇE (<i>Çevre Eylemciliği</i>)	0,059	0,072	0,069	0,815	.416	1,858
<i>Bağımlı Değişken: Yaşam Tatmini</i>					$F = 4,246$	$p = 0,006$

Tablo 5’te yer alan çoklu doğrusal regresyon analizi sonuçlarına göre, pro-çevresel davranış değişkenlerinin yaşam tatmini üzerindeki etkisini açıklayan model anlamlı ($F=4,246$; $p=0,006$) fakat genel açıklayıcılığı çok düşüktür ($R^2=0,049$, düzeltilmiş $R^2=0,037$). Yani bağımsız değişkenler yaşam tatminindeki varyansın yalnızca %4,9’unu açıklamaktadır. Regresyon katsayıları incelendiğinde, yalnızca ÇDT (*Çevreye Duyarlı Tüketici*) değişkeni yaşam tatmini üzerinde anlamlı bir yordayıcıdır ($\beta = .078$, $p = .049$). Diğer değişkenler ise yaşam tatmini üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etki göstermemiştir.

TARTIŞMA

Bu çalışmada, açık alan rekreasyonuna katılan üniversite mezunu erkek bireylerde pro-çevresel davranış ile yaşam tatmini arasındaki ilişki çok düzeyli istatistiksel yöntemlerle incelenmiştir. İncelenen örneklem, ağırlıklı olarak 18–29 yaş aralığında, lisans düzeyinde eğitilmiş; çoğunluğu çalışmayan ve asgari ücret civarında gelire sahip bireylerden oluşmaktadır. Bu demografik yapı, genç, eğitilmiş ancak ekonomik olarak sınırlı kaynaklara sahip bireylerin pro-çevresel davranış ve yaşam tatmini ilişkisini anlamak için değerli bir zemin sağlamaktadır. Alanyazında eğitim düzeyinin artmasıyla çevresel duyarlılık ve yaşam tatmininin arttığını gösteren çok sayıda çalışma mevcuttur (Nagy, 2025; Piao & Managi, 2024; Ayalon, 2024). Yine de sosyo-ekonomik kısıtların bu etkileşimin gücünü baskılayabileceği dikkate alınmalıdır (Akkiraju & Rao, 2025; Aral & López-Sintas, 2022; Diaz vd., 2020; Kollmuss & Agyeman, 2002).

Pearson korelasyon testleri, genel olarak pro-çevresel davranış ile yaşam tatmini arasında zayıf fakat istatistiksel olarak anlamlı pozitif bir ilişkiyi ortaya koymuştur. Alt boyutlar seviyesinde ise “*Çevreye Duyarlı Tüketici*” (ÇDT), “*Sorumlu Vatandaşlık*” (SV) ve “*Çevre Eylemciliği*” (ÇE) boyutlarının düşük düzeyde fakat anlamlı korelasyonlar sergilediği tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, literatürde sıkça gözlenen, pro-çevresel davranışların öznel iyi oluşa pozitif fakat genellikle zayıf düzeyde katkı sağladığına dair bulgularla paralellik göstermektedir (Binder, 2025; Han, 2023; Haverkamp vd., 2022; Capstick vd., 2022). Johnson-Zawadzki ve ark. (2020) tarafından yürütülen meta-analizde ise bu ilişkinin orta büyüklükte ve pozitif olduğu belirtilmiştir ki bu da bulgularımızı destekler niteliktedir. Sonuç olarak elde edilen istatistiksel bulgular, iki değişken arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunduğunu ortaya koyarak hipotezi (H1) desteklemektedir.

Çoklu doğrusal regresyon analizinde ise yalnızca “*Çevreye Duyarlı Tüketici*” alt boyutunun yaşam tatmini üzerinde çok küçük fakat anlamlı bir pozitif etkisi belirlenmiştir. Diğer alt

boyutların etkileri ise anlamlı çıkmamıştır. Modelin varyansı açıklama gücü oldukça sınırlı kalmaktadır. Bu durumla sosyal bilimlerde çok boyutlu psikososyal süreçlerin etkisi nedeniyle sıkça rastlanmaktadır. Özellikle, araştırma örnekleminde ekonomik olarak düşük gelir grubunun ağırlıkta olması, pro-çevresel davranışların bireysel yaşam tatmini üzerindeki etkisinin gölgelenmesine neden olmuş olabilir. Ekonomik güvencenin sınırlı olması, bireylerin psikolojik ihtiyaçlarını ve tatmini artırıcı faktörler arasında önceliğin diğer alanlara kaymasına yol açmış olabilir (Akkiraju & Rao, 2025; Diaz vd., 2020; Kollmuss & Agyeman, 2002). Ayrıca, bireysel tüketim tercihlerinin (örneğin ÇDT boyutu) yaşam doyumu açısından daha etkili olduğu, buna karşın kolektif/toplumsal eylem ve sosyal sorumluluğa dönük davranışların daha az tatminle ilişkilendiği gözlenmiştir. Bu durum, sosyal destek ağları, aidiyet duygusu ve kültürel değerlerle ilişkilendirilebilir (Tam, 2025; Capstick vd., 2022; Saracevic & Schlegelmilch, 2021; Chwialkowska vd., 2020). Schmitt ve diğerleri (2018), pro-çevresel davranışları bir bütün olarak değil alt türlerine ayırarak incelemiş ve 39 farklı türde davranışın yaşam tatminiyle çoğunlukla pozitif ilişkisini göstermişlerdir. Ancak her davranış türünün bağlantı gücü farklılık göstermektedir. Bazı davranışlar (örneğin geri dönüşüm, enerji tasarrufu) güçlüyken, bazıları (örneğin toplu taşıma veya araba paylaşımı) zayıf kalabilmektedir. Bu çalışmada yalnızca “Çevreye Duyarlı Tüketici” boyutun anlamlı çıkması, Schmitt’in bulgularındaki davranış tipolojisiyle uyumlu olduğu ifade edilebilir.

Ayrıca, açık alan rekreasyonunun bireylerin psikolojik iyi oluş ve yaşam tatminini artırdığı (Ekinci, 2024; Yaşartürk vd., 2024; Koba & Alkan, 2023; Polat, 2023; Beşikçi, Yerlisu Lapa & Güzel, 2019; Sümbül, Asma & Yıldız, 2019; Demirel vd., 2009) ve doğa içerisindeki “akış” deneyimlerinin pro-çevresel tutum ile davranış niyetlerini destekleyici bir rol oynadığı da literatürde vurgulanmaktadır (Han, 2023). Bu bağlamda, çalışmanın katılımcılarının yaşadığı deneyimler pro-çevresel davranış ve yaşam tatmini arasındaki ilişkinin psikolojik mekanizmalarını daha iyi yorumlamak için önemli bir referans sunmaktadır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışmada, açık alan rekreasyonuna katılan üniversite mezunu erkek bireylerin pro-çevresel davranış düzeyleri ile yaşam tatminleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Elde edilen bulgular, genel olarak pro-çevresel davranış ile yaşam tatmini arasında pozitif ancak düşük düzeyli bir ilişki olduğunu göstermiştir. Çoklu doğrusal regresyon modeli anlamlı çıkmakla birlikte, bağımsız değişkenlerin yaşam tatmini üzerindeki açıklayıcılığı oldukça sınırlı düzeyde kalmıştır. Modelde yalnızca “Çevreye Duyarlı Tüketici” boyutunun yaşam tatmini üzerinde anlamlı ve olumlu bir etkisi olduğu belirlenmiştir.

Bu doğrultuda, bireylerin yaşam tatminlerini artırmaya yönelik uygulamalarda, çevre dostu tüketim alışkanlıklarının geliştirilmesine öncelik verilebilir. Ayrıca çevre bilincini güçlendiren doğa temelli programlar, eko-rekreasyon atölyeleri, çevre liderliği kampları gibi sürdürülebilirlik ve çevre felsefesini aşılacak eğitsel programlar düzenlenebilir. Bununla birlikte, düşük gelir düzeyine sahip bireylerde çevresel sorumlulukların yaşam tatminine olan etkisinin sınırlı kalabileceği düşünülerek; bu grupların sürdürülebilir yaşam stratejileri, kapsayıcılığı önceleyecek biçimde ekonomik ve sosyal desteklerle yeniden tasarlanabilir.

KAYNAKLAR

- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 179-211. [https://doi.org/10.1016/0749-5978\(91\)90020-T](https://doi.org/10.1016/0749-5978(91)90020-T)
- Akkiraju, K., & Rao, N. D. (2025). Higher income is associated with greater life satisfaction, and more stress. *Communications Psychology*, 3(1), 27. <https://doi.org/10.1038/s44271-025-00210-z>
- Aral, Ö. H., & López-Sintas, J. (2022). Is pro-environmentalism a privilege? Country development factors as moderators of socio-psychological drivers of pro-environmental behavior. *Environmental Sociology*, 8(2), 211-227. <https://doi.org/10.1080/23251042.2021.2018123>
- Ardahan, F. & Yerlisu Lapa, T. (2011). Açık alan rekreasyonu: bisiklet kullanıcıları ve yürüyüşçülerin doğa sporu yapma nedenleri ve elde ettikleri fayda. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 1327-1341.
- Ardoin, N. M., Bowers, A. W., Kannan, A., & O'Connor, K. (2022). Positive youth development outcomes and environmental education: a review of research. *International Journal of Adolescence and Youth*, 27(1), 475-492. <https://doi.org/10.1080/02673843.2022.2147442>
- Ayalon, L. (2024). A typology of pro-environmental behaviors: demographic correlates and reasons for limited public engagement in pro-environmental behaviors. *Sustainability*, 16(20), 8740. <https://doi.org/10.3390/su16208740>
- Baumgartner, T., Langenbach, B. P., Gianotti, L. R., Müri, R. M., & Knoch, D. (2019). Frequency of everyday pro-environmental behaviour is explained by baseline activation in lateral prefrontal cortex. *Scientific Reports*, 9(1), 9. <https://doi.org/10.1038/s41598-018-36956-2>
- Bayrak, A., & Demirel, M. (2021). Rekreasyonel aktivitelere katılımın ekolojik tutum açısından değerlendirilmesi. *Sportive*, 5(2), 1-13. <https://doi.org/10.53025/sportive.1184740>
- Bekmezci, M., & Mert, İ. S. (2018). Yaşam tatmini ölçeğinin Türkçe geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Toros Üniversitesi İİSBF Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(8), 166-177.
- Beşikçi, T., Yerlisu Lapa, T. and Güzel, P. (2019) "Investigating the relationships between life satisfaction and leisure satisfaction on individuals interested in outdoor recreation: sample of parks in London", *Annals of "Dunarea de Jos" University of Galati. Fascicle XV, Physical Education and Sport Management*, 1, pp. 8-12. doi: <https://doi.org/10.35219/efms.2019.1.02>.
- Binder, M., & Blankenberg, A. K. (2017). Green lifestyles and subjective well-being: More about self-image than actual behavior?. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 137, 304-323. <https://doi.org/10.1016/j.jebo.2017.03.009>
- Binder, M., Blankenberg, A. K., & Nickel, J. (2025). Pro-environmental behavior and life satisfaction: How strong is our evidence?. *Ecological Economics*, 237, 108684. <https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2025.108684>
- Bostan, A., Balcıoğlu, Y. S., & Elçi, M. (2024). Latent class analysis of environmental behavior and psychological well-being: Insights into sustainable well-being practices. *Sustainability*, 16(23), 10205. <https://doi.org/10.3390/su162310205>
- Brochado, A., Teiga, N., & Oliveira-Brochado, F. (2017). The ecological conscious consumer behaviour: Are the activists different? *International Journal of Consumer Studies*, 41(2), 138-146. <https://doi.org/10.1111/ijcs.12321>
- Brosch, T. (2021). Affect and emotions as drivers of climate change perception and action: a review. *Current Opinion in Behavioral Sciences*, 42, 15-21. <https://doi.org/10.1016/j.cobeha.2021.02.001>
- Capstick, S., Nash, N., Whitmarsh, L., Poortinga, W., Haggard, P., & Brügger, A. (2022). The connection between subjective wellbeing and pro-environmental behaviour: Individual and cross-national characteristics in a seven-country study. *Environmental Science & Policy*, 133, 63-73. <https://doi.org/10.1016/j.envsci.2022.02.025>

- Chan, H. W. (2020). When do values promote pro-environmental behaviors? Multilevel evidence on the self-expression hypothesis. *Journal of Environmental Psychology*, 71, 101361. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2019.101361>
- Chia, J. L., Hartanto, A., & Tov, W. (2024). Supporting satisfaction, satisfying support: bidirectional associations of social support and life satisfaction. *Social Psychological and Personality Science*, 19485506241283584. <https://doi.org/10.1177/19485506241283584>
- Chida, Y., & Steptoe, A. (2008). Positive psychological well-being and mortality: a quantitative review of prospective observational studies. *Biopsychosocial Science and Medicine*, 70(7), 741-756. <https://doi.org/10.1097/PSY.0b013e31818105ba>
- Chwialkowska, A., Bhatti, W. A., & Glowik, M. (2020). The influence of cultural values on pro-environmental behavior. *Journal of Cleaner Production*, 268, 122305. <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.122305>
- Clayton, S., & Karazsia, B. T. (2020). Development and validation of a measure of climate change anxiety. *Journal of Environmental Psychology*, 69, 101434. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2020.101434>
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2018). *Research Methods in Education* (8th ed.). Routledge.
- Corral Verdugo, V. (2012). The positive psychology of sustainability. *Environment, Development and Sustainability*, 14(5), 651-666. <https://doi.org/10.1007/s10668-012-9346-8>
- De Bernardi, C., Linde, S., & Ioannides, D. (2023). *Pro-environmental behaviour in sport and outdoor activities: A literature review*. Mistra Sport & Outdoors.
- Demirel, M., Gürbüz, B., & Karaküçük, S. (2009). Rekreatsyonel aktivitelere katılımın çevreye yönelik tutum üzerindeki etkisi ve yeni ekolojik paradigma ölçeği'nin geçerliği ve güvenilirliği. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(2), 47-50. https://doi.org/10.1501/Sporm_0000000155
- Diaz, M. F., Charry, A., Sellitti, S., Ruzzante, M., Enciso, K., & Burkart, S. (2020). Psychological factors influencing pro-environmental behavior in developing countries: Evidence from Colombian and Nicaraguan students. *Frontiers in Psychology*, 11, 580730. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.580730>
- Diener, E. (1984). Subjective well-being. *Psychological Bulletin*, 95(3), 542. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.95.3.542>
- Diener, E. D., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*, 49(1), 71-75. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa4901_13
- Diener, E., & Chan, M. Y. (2011). Happy people live longer: Subjective well-being contributes to health and longevity. *Applied Psychology: Health and Well-Being*, 3(1), 1-43. <https://doi.org/10.1111/j.1758-0854.2010.01045.x>
- Dominguez-Vergara, J., Aguilar-Salcedo, B., Orihuela-Anaya, R., & Villanueva-Alvarado, J. (2024). New psychometric evidence of the life satisfaction scale in older adults: An exploratory graph analysis approach. *Geriatrics*, 9(5), 111. <https://doi.org/10.3390/geriatrics9050111>
- Dormann, C. F., Elith, J., Bacher, S., Carré, G. C. G., García Márquez, J. R., Gruber, B., Lafourcade, B., Leita, P. J., Münkemüller, T., McClean, C. J., Osborne, P. E., Reneking, B., Schröder, B., Skidmore, A. K., Zurell, D., & Lautenbach, S. (2013). Collinearity: a review of methods to deal with it and a simulation study evaluating their performance. *Ecography*, 36(1), 27-46. <https://doi.org/10.1111/j.1600-0587.2012.07348.x>
- Ekinci, E. (2024). Biyofili ve Doğa Sporları: İnsan-Çevre Bağlantısının Derinlemesine İncelenmesi. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 5(3), 53-68.
- Field, A. (2024). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics* (6th ed.). SAGE Publications.

- Goldman, D., Yavetz, B., & Pe'er, S. (2006). Environmental literacy in teacher training in Israel: Environmental behavior of new students. *The Journal of Environmental Education*, 38(1), 3-22. <https://doi.org/10.3200/JOEE.38.1.3-22>
- Gökdayı, F., & Demirel, M. (2011). Bir boş zaman etkinliği olarak doğa sporları aktivitelerine katılan bireylerin çevresel farkındalık düzeylerinin incelenmesi. *SDÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14, 117-130. <https://doi.org/10.36415/dagcilik.485987>
- Graafland, J. (2023). Economic freedom and life satisfaction: A moderated mediation model with individual autonomy and national culture. *European Journal of Political Economy*, 79, 102448. <https://doi.org/10.1016/j.ejpoleco.2023.102448>
- Han, G.-S. (2023). Relationships between outdoor recreation-associated flow, pro-environmental attitude, and pro-environmental behavioral intention. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(9), 5173. <https://doi.org/10.3390/su151310581>
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2019). *Multivariate data analysis* (8th ed.). Cengage Learning.
- Haverkamp, T. K., Welsch, H., & Ziegler, A. (2022). *The relationship between pro-environmental behavior, economic preferences, and life satisfaction: Empirical evidence from Germany* (No. 04-2022). MAGKS Joint Discussion Paper Series in Economics. <https://hdl.handle.net/10419/254240>
- Hristova, V., Haralampiev, K., Vlaev, I., & Karabeliova, S. (2025). Predicting pro-environmental behavior: The leading influence of environmental attitudes. *Behavioral Sciences*, 15(3), 291. <https://doi.org/10.3390/bs15030291>
- Kasser, T. (2017). Living both well and sustainably: A review of the literature, with some reflections on future research, interventions and policy. *Philosophical Transactions of the Royal Society A: Mathematical, Physical and Engineering Sciences*, 375(2016), 20160369. <https://doi.org/10.1098/rsta.2016.0369>
- Kaufman, S. B. (2023). Self-actualizing people in the 21st century: Integration with contemporary theory and research on personality and well-being. *Journal of Humanistic Psychology*, 63(1), 51-83. <https://doi.org/10.1177/0022167818809187>
- Koba, Y., & Alkan, C. (2023). Açık alan rekreasyon aktivitesi olarak dağcılık faaliyeti ve yaşam doyumu ilişkisi. *Advancements in Tourism, Recreation and Sports Sciences (ATRSS)*, 6(1), 205-219. <https://doi.org/10.53353/atrss.1179992>
- Koçak, F., & Balcı, V. (2010). Doğada yapılan sportif etkinliklerde çevresel sürdürülebilirlik. *Ankara Üniversitesi Çevre Bilimleri Dergisi*, 2(2), 213-222. https://doi.org/10.1501/Csaum_0000000037
- Kollmuss, A., & Agyeman, J. (2002). Mind the Gap: Why do people act environmentally and what are the barriers to pro-environmental behavior? *Environmental Education Research*, 8(3), 239-260. <https://doi.org/10.1080/13504620220145401>
- Konstantopoulos, I., Manoli, A. E., Ntzoufras, I., Chantzi, E., & Thamnopoulos, I. (2024). Understanding fans' responses to sustainability: a segmentation of sport event goers' pro-environmental intentions and behaviours. *Journal of Strategic Marketing*, 1-15. <https://doi.org/10.1080/0965254X.2024.2424760>
- Lange, F., & Dewitte, S. (2019). Measuring pro-environmental behavior: Review and recommendations. *Journal of Environmental Psychology*, 63, 92-100. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2019.04.009>
- Lepp, A. (2018). Correlating leisure and happiness: The relationship between the leisure experience battery and the Satisfaction With Life Scale. *Annals of Leisure Research*, 21(2), 246-252. <https://doi.org/10.1080/11745398.2017.1325759>
- Liang, M., Chen, Q., & Zhou, Y. (2022). The influence of various role models on children's pro-environmental behaviours. *Frontiers in Psychology*, 13, 873078. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.873078>

- Malwa, D. (2024). Relationship between environmental education programs and pro-environmental behaviors among youth in Kenya. *American Journal of Environment Studies*, 7(1), 43-56.
- Mendez, A., & Rojas, M. (2024). Change in Maslow's hierarchy of basic needs: evidence from the study of well-being in Mexico. <https://doi.org/10.6018/analesps.511101>
- Nagy, S. (2025). The impact of socio-demographic variables on pro-environmental behaviour. *Periodica Polytechnica Social and Management Sciences*, 33(2), 132-143. <https://doi.org/10.3311/PPso.23128>
- OECD (2024). *Society at a Glance 2024: OECD Social Indicators*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/918d8db3-en>.
- Oreg, S., & Katz-Gerro, T. (2006). Predicting proenvironmental behavior cross-nationally: Values, the theory of planned behavior, and value-belief-norm theory. *Environment and Behavior*, 38(4), 462-483. <https://doi.org/10.1177/0013916505286012>
- Park, J. H., & Kang, S. W. (2023). Social interaction and life satisfaction among older adults by age group. In *Healthcare* (Vol. 11, No. 22, p. 2951). MDPI. <https://doi.org/10.3390/healthcare11222951>
- Piao, X., & Managi, S. (2024). Determinants of pro-environmental behaviour: effects of socioeconomic, subjective, and psychological well-being factors from 37 countries. *Humanities and Social Sciences Communications*, 11(1), 1-17. <https://doi.org/10.1057/s41599-024-03790-z>
- Pongiglione, F. (2014). Motivation for adopting pro-environmental behaviors: the role of social context. *Ethics, Policy & Environment*, 17(3), 308-323. <https://doi.org/10.1080/21550085.2014.955318>
- Prinzing, M. (2024). Proenvironmental behavior increases subjective well-being: Evidence from an experience-sampling study and a randomized experiment. *Psychological Science*, 35(9), 951-961. <https://doi.org/10.1177/09567976241251766>
- Prinzing, M. M., & Laffan, K. (2024). Leveraging the link between pro-environmental behaviour and well-being to encourage sustainable lifestyle shifts. *npj Climate Action*, 3(1), 73. <https://doi.org/10.1038/s44168-024-00154-w>
- Prinzing, M., Lades, L. K., Weber, T. O., Fredrickson, B., & Laffan, K. (2024). Pro-environmental behaviors and well-being in everyday life. *Journal of Environmental Psychology*, 98, 102394. <https://doi.org/10.1016/j.jenvp.2024.102394>
- Purnama, C. Y., Srisayekti, W., Fitriana, E., & Djunaidi, A. (2024). Pro-environmental behavior to improve the quality of life with social value orientation as moderator: findings from Indonesia. *International Journal of Environmental Health Research*, 35(3), 819-838. <https://doi.org/10.1080/09603123.2024.2415902>
- Polat, E. (2023). Doğa yürüyüşüne katılım motivasyonu ve yaşam tatmini arasındaki ilişkiler. In N. Dinçer & M. Dalkılıç (Eds.), *Spor bilimlerinde ileri ve çağdaş çalışmalar 2* (ss. 126-139). Duvar Yayınları.
- Salazar, S. D. S. (2021). Exploring the differential effect of life satisfaction on low and high-cost pro-environmental behaviors. *IJERPH*, 19(1), 1-17. <https://doi.org/10.3390/ijerph19010277>
- Salonen, K., Hyvönen, K., Ratcliffe, E., & Paakkolanvaara, J. V. (2023). Psychological well-being and pro-environmental behaviour. In *Interdisciplinary Perspectives on Planetary Well-Being* (pp. 167-176). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003334002-17>
- Sameer, Y., Eid, Y., & Veenhoven, R. (2023). Perceived meaning of life and satisfaction with life: A research synthesis using an online finding archive. *Frontiers in psychology*, 13, 957235. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.957235>
- Şandor, S. (2024). Neuropsychology of cognitive functions related to pro-environmental behavior. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 16(2), 317-326. <https://doi.org/10.18863/pgy.1344782>
- Saracevic, S., & Schlegelmilch, B. B. (2021). The impact of social norms on pro-environmental behavior: A systematic literature review of the role of culture and self-construal. *Sustainability*, 13(9), 5156. <https://doi.org/10.3390/su13095156>

- Schilder Manning, C. (2025). Motivating Pro-Environmental Behavior: The Roles of Emotions, Habits, and Status in Consumer and Lifestyle Choices. *Psychology Honors Projects*, 61. https://digitalcommons.macalester.edu/psychology_honors/61
- Schmitt, M. T., Aknin, L. B., Aksen, J., & Shwom, R. L. (2018). Unpacking the relationships between pro-environmental behavior, life satisfaction, and perceived ecological threat. *Ecological Economics*, 143, 130-140. <https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2017.07.007>
- Schulz, P., Nicolai, S., Tomczyk, S., Schmidt, S., Franikowski, P., & Stoll-Kleemann, S. (2024). Gender and Socioeconomic Influences on Ten Pro-Environmental Behavior Intentions: A German Comparative Study. *Sustainability*, 16(7), 2816. <https://doi.org/10.3390/su16072816>
- Shiva, V. & Mies, M. (2018). *Ekofeminizm*, (Çev.) İlknur Urkun, Kelso, Sinek Sekiz Yayınevi.
- Siedlecki, K. L., Salthouse, T. A., Oishi, S., & Jeswani, S. (2014). The relationship between social support and subjective well-being across age. *Social indicators research*, 117(2), 561-576. <https://doi.org/10.1007/s11205-013-0361-4>
- Stern, P. C. (2000). Toward a coherent theory of environmentally significant behavior. *Journal of Social Issues*, 56(3), 407–424. <https://doi.org/10.1111/0022-4537.00175>
- Stern, P. C., Dietz, T., Abel, T., Guagnano, G. A., & Kalof, L. (1999). A value-belief-norm theory of support for social movements: The case of environmentalism. *Human ecology review*, 81-97. <https://www.jstor.org/stable/24707060>
- Suminar, J. R., Hafiar, H., Amin, K., & Prastowo, A. A. (2024). Predicting pro-environmental behavior among generation Z in Indonesia: the role of family norms and exposure to social media information. *Frontiers in Communication*, 9, 1461609. <https://doi.org/10.3389/fcomm.2024.1461609>
- Sümbül, S., Asma, M., & Yıldız, K. (2019). Doğa sporcularının merak ve keşfetme eğilimlerinin yaşam doyum düzeylerini yordayıcı etkisi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 4(2), 229-242. <https://doi.org/10.31680/gaunjss.566576>
- Swami, V., Stieger, S., Voracek, M., Aavik, T., Abdollahpour Ranjbar, H., Adebayo, S. O., ... & Lukács, A. (2025). Life satisfaction around the world: Measurement invariance of the Satisfaction With Life Scale (SWLS) across 65 nations, 40 languages, gender identities, and age groups. *PLoS One*, 20(1), e0313107. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0313107>
- Tam, K. P. (2025). Culture and pro-environmental behavior. *Current Opinion in Psychology*, 62, 101986. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2024.101986>
- Timur, S., & Yılmaz, M. (2013). Çevre davranış ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(2), 317-333.
- Tuygun Toklu, A. (2019) Çevresel bilinç yeşil davranışı etkiler mi? Türkiye'nin Doğu Karadeniz bölgesinde bir araştırma. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 11(4), 2799-2811. <https://doi.org/10.20491/isarder.2019.776>
- Yaşartürk, F., Elçi, G., Kural, S., & Keskin, Y. (2024). Analysis of the relationship between leisure satisfaction and life satisfaction among students participating in outdoor recreational activities. *Physical Education of Students*, 28(6), 371-381. <https://doi.org/10.15561/20755279.2024.0606>
- Vistharakula, U. R., & Kaushik, V. (2021). Influence of gender and age with consumers 'green behavior'. *Current Journal of Applied Science and Technology*, 40(12), 95-100. <https://doi.org/10.9734/cjast/2021/v40i1231384>
- Wang, X., Zhang, J., Wu, S., Xiao, W., Wang, Z., Li, F., ... & Miao, D. (2021). Effects of meaning in life on subjective well-being: The mediating role of self-efficacy. *Social Behavior and Personality: an International Journal*, 49(4), 1-11. <https://doi.org/10.2224/sbp.9975>

- Welsch, H., & Kühling, J. (2018). How green self-image is related to subjective well-being: Pro-environmental values as a social norm. *Ecological Economics*, 149, 105-119. <https://doi.org/10.1016/j.ecolecon.2018.03.002>
- Xiao, C., & McCright, A. M. (2015). Gender differences in environmental concern: Revisiting the institutional trust hypothesis in the USA. *Environment and Behavior*, 47(1), 17-37. <https://doi.org/10.1177/0013916513491571>
- Johnson-Zawadzki, S., Steg, L., & Bouman, T. (2020). Meta-analytic evidence for a robust and positive association between individuals' pro-environmental behaviors and their subjective wellbeing. *Environmental Research Letters*, 15(12), 123007. <https://doi.org/10.1088/1748-9326/abc4ae>
- Zhao, Y., Liu, X., & Han, X. (2024). Enhancing pro-environmental behavior through nature-contact environmental education: an empirical analysis based on randomized controlled experiment design. *Frontiers in Environmental Science*, 12, 1491780. <https://doi.org/10.3389/fenvs.2024.1491780>